

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 658

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 14 iulie 2025

SUMAR

<u>Nr.</u>	<u>Pagina</u>
D E C R E T E	
776. — Decret privind conferirea Ordinului Național <i>Steaua României</i>	2
777. — Decret privind conferirea Ordinului <i>Virtutea Militară</i>	2
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE	
Decizia nr. 97 din 27 februarie 2025 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1 ¹), (1 ²), (1 ³), (3) și (4), ale art. 5 alin. (3 ¹) și ale art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și a Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său	3–11
ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE	
Decizia nr. 166 din 19 mai 2025 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept).....	12–16

D E C R E T E**PREȘEDINTELE ROMÂNIEI****D E C R E T****privind conferirea Ordinului Național *Steaua României***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1), alin. (2) lit. c) și art. 6 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 11/1998 pentru reînstituirea Ordinului Național *Steaua României*, republicată, cu modificările ulterioare,

cu prilejul Zilei Naționale a Republicii Franceze,
în semn de înaltă apreciere pentru serviciile excepționale acordate securității României prin furnizarea de capacități militare în cadrul inițiativelor NATO pe teritoriul României, pentru susținerea puternică și contribuția la implementarea conceptului Forward Land Forces Battle Group, precum și pentru sprijinul continuu în dezvoltarea cooperării militare bilaterale între forțele armate ale României și ale Republicii Franceze,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul Național *Steaua României* în grad de *Mare Ofițer*, cu însemn de pace pentru militari, domnului general Thierry Burkhard, șeful Statului Major al Apărării din Republica Franceză.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

NICUȘOR-DANIEL DAN

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU

ILIE-GAVRIL BOLOJAN

București, 14 iulie 2025.
Nr. 776.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind conferirea Ordinului *Virtutea Militară***

În temeiul prevederilor art. 94 lit. a) și art. 100 din Constituția României, republicată, ale art. 4 alin. (1), alin. (2) lit. c) și art. 8 lit. A din Legea nr. 29/2000 privind sistemul național de decorații al României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale Legii nr. 459/2002 privind Ordinul *Virtutea Militară* și Medalia *Virtutea Militară*, cu modificările ulterioare,

cu prilejul Zilei Naționale a Republicii Franceze,
în semn de înaltă apreciere pentru contribuția deosebită adusă la consolidarea prezenței militarilor francezi în cadrul Grupului NATO de Luptă Înaintat dislocat pe teritoriul țării noastre, pentru coordonarea capacităților militare în cadrul inițiativelor NATO pe teritoriul național, precum și pentru consolidarea parteneriatului strategic dintre forțele armate ale României și ale Republicii Franceze,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Se conferă Ordinul *Virtutea Militară* în grad de *Cavaler*, cu însemn de pace, pentru militari, domnului general de brigadă Girard Loïc Noël Marie Yvon, locțiitor al comandantului Comandamentului Multinațional de Divizie Sud-Est și reprezentant național al Republicii Franceze în România.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

NICUȘOR-DANIEL DAN

În temeiul art. 100 alin. (2) din
Constituția României, republicată,
contrasemnăm acest decret.

PRIM-MINISTRU

ILIE-GAVRIL BOLOJAN

București, 14 iulie 2025.
Nr. 777.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 97

din 27 februarie 2025

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (11), (12), (13), (3) și (4), ale art. 5 alin. (31) și ale art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și a Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliora	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scântei	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Bianca Drăghici	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriază.

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Eurobank — S.A. (fosta Eurobank Ergasias) în Dosarul nr. 24.887/4/2020 al Judecătorei Sectorului 4 București — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 578D/2021.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Președintele Curții dispune să se facă apelul și în dosarele Curții Constituționale nr. 1.451D/2021, nr. 1.452D/2021, nr. 1.567D/2021, nr. 1.582D/2021, nr. 1.585D/2021, nr. 1.586D/2021, nr. 1.633D/2021, nr. 2.130D/2021, nr. 2.338D/2021, nr. 2.737D/2021, nr. 3.106D/2021, nr. 3.136D/2021, nr. 3.140D/2021, nr. 3.241D/2021, nr. 3.250D/2021, nr. 3.277D/2021, nr. 3.690D/2021, nr. 3.49D/2022, nr. 522D/2022 și nr. 1.200D/2022, având ca obiect excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții similare, excepție ridicată de Unicredit Bank — S.A. (fosta Unicredit Țiriac Bank — S.A.), de Credit Europe Bank NV, de Alpha Bank România — S.A., de Credit Europe Ipotecar IFN — S.A. și de Credit Europe Bank NV, de Credit Europe Bank (România) — S.A. și de First Bank — S.A., în dosarele nr. 29.612/4/2020, nr. 29.569/4/2020 și nr. 28.757/4/2020, ale Judecătorei Sectorului 4 București — Secția civilă, în Dosarul nr. 4.653/189/2020 al Judecătorei Bârlad, în Dosarul nr. 1.670/180/2021 al Judecătorei Bacău — Secția civilă, în Dosarul nr. 14.567/1748/2020 al Judecătorei Cornetu — Secția civilă, în dosarele nr. 12.663/302/2020 și nr. 18.232/302/2020 ale Judecătorei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, în Dosarul nr. 13.379/200/2020 al Judecătorei Buzău — Secția civilă, în Dosarul nr. 4.604/327/2020 al Judecătorei Tulcea — Secția civilă și penală, în dosarele nr. 21.400/303/2020, nr. 4.694/303/2021, nr. 21.202/303/2020 și nr. 13.499/303/2020 ale Judecătorei Sectorului 6 București — Secția civilă, în dosarele nr. 29.064/301/2020, nr. 1.277/301/2021 și nr. 14.685/301/2020 ale Judecătorei Sectorului 3 București — Secția civilă, în Dosarul nr. 11.971/311/2020 al Judecătorei Slatina, în Dosarul

nr. 10.537/55/2021 al Judecătorei Arad — Secția civilă și în Dosarul nr. 10.507/212/2021/a1 al Judecătorei Constanța — Secția civilă.

4. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

5. Curtea, din oficiu, pune în discuție conexarea dosarelor. Reprezentantul Ministerului Public arată că este de acord cu conexarea cauzelor. Curtea, în temeiul dispozițiilor art. 53 alin. (5) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, dispune conexarea dosarelor nr. 1.451D/2021, nr. 1.452D/2021, nr. 1.567D/2021, nr. 1.582D/2021, nr. 1.585D/2021, nr. 1.586D/2021, nr. 1.633D/2021, nr. 2.130D/2021, nr. 2.338D/2021, nr. 2.737D/2021, nr. 3.106D/2021, nr. 3.136D/2021, nr. 3.140D/2021, nr. 3.241D/2021, nr. 3.250D/2021, nr. 3.277D/2021, nr. 3.690D/2021, nr. 3.49D/2022, nr. 522D/2022 și nr. 1.200D/2022 la Dosarul nr. 578D/2021, care a fost primul înregistrat.

6. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca devenită inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016, având în vedere Decizia nr. 432 din 17 iunie 2021 prin care Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea acestor norme. Cu privire la celelalte dispoziții de lege criticate, reprezentantul Ministerului Public pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate, ca neîntemeiată, având în vedere jurisprudența Curții Constituționale în această materie, menționând în acest sens Decizia nr. 469 din 14 septembrie 2023.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, reține următoarele:

7. Prin Încheierea din 26 ianuarie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 24.887/4/2020, **Judecătoria Sectorului 4 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite**. Excepția a fost ridicată de Eurobank — S.A. (fosta Eurobank Ergasias) într-o cauză având ca obiect soluținarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

8. Prin Încheierea din 16 martie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 4.653/189/2020, **Judecătoria Bârlad a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (11), în ceea ce privește sintagma „reprezintă impreviziune”, coroborat cu art. 4 alin. (13), care se referă la caracterul absolut al prezumțiilor, precum și ale art. 4 alin. (3) și (4) din Legea nr. 77/2016**. Excepția a fost ridicată de Unicredit Bank — S.A. (fosta Unicredit Țiriac Bank — S.A.) într-o cauză având ca obiect o acțiune în constatarea dării în plată.

9. Prin Încheierea din 17 martie 2021 și Sentința civilă nr. 4.674 din 9 aprilie 2021, pronunțate în dosarele nr. 29.612/4/2020 și nr. 29.569/4/2020, **Judecătoria Sectorului 4 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016 (astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020).** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV în cauze având ca obiect soluționarea unor contestații formulate împotriva unor notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

10. Prin Încheierea din 15 aprilie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 1.670/180/2021, **Judecătoria Bacău — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

11. Prin Încheierea din 12 martie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 14.567/1.748/2020, **Judecătoria Cornetu — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

12. Prin Încheierea din 7 aprilie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 12.663/302/2020, **Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹), în ceea ce privește sintagma „reprezintă impreviziune”, coroborat cu art. 4 alin. (13), ale art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Alpha Bank România — S.A. într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

13. Prin Încheierea din 8 aprilie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 13.379/200/2020, **Judecătoria Buzău — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

14. Prin Încheierea din 19 mai 2021, pronunțată în Dosarul nr. 4.604/327/2020, **Judecătoria Tulcea — Secția civilă și penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016 (astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020).** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Ipotecar IFN — S.A. și Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

15. Prin Încheierea din 9 iunie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 21.400/303/2020, **Judecătoria Sectorului 6 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 77/2016.** Excepția a fost ridicată de Alpha Bank România — S.A. într-o cauză având ca obiect soluționarea unei acțiuni în constatare formulate în temeiul Legii nr. 77/2016.

16. Prin Încheierea din 23 aprilie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 18.232/302/2020, **Judecătoria Sectorului 5 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de**

neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) coroborat cu art. 4 alin. (13) și cu art. 8 alin. (5) teza finală, ale art. 4 alin. (1¹) lit. a) și b), ale art. 4 alin. (12), (3) și (4) și ale art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016. Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

17. Prin Încheierea din 4 octombrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 4.694/303/2021, **Judecătoria Sectorului 6 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

18. Prin Încheierea din 22 iulie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 29.064/301/2020, **Judecătoria Sectorului 3 București a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unor contestații formulate împotriva unor notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

19. Prin Încheierea din 6 octombrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 11.971/311/2020, **Judecătoria Slatina a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) în ceea ce privește sintagma „reprezintă impreviziune”, coroborat cu art. 4 alin. (13), care se referă la caracterul absolut al prezumțiilor reglementate la art. 4 alin. (1¹), și cu art. 8 alin. (5) teza finală, ale art. 4 alin. (1¹) lit. a) în ceea ce privește sintagma „pe durata executării contractului de credit” și stabilirea procentului de 52,6%, ale art. 4 alin. (1¹) lit. a) și b), ale art. 4 alin. (12), (3) și (4), precum și ale Legii nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank (România) — S.A. într-o cauză având ca obiect soluționarea unei acțiuni în constatarea dării în plată.

20. Prin Încheierea din 29 septembrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 1.277/301/2021, **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹)-(13), (3) și (4), ale art. 5 alin. (3¹) din Legea nr. 77/2016.** Excepția a fost ridicată de First Bank — S.A. într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

21. Prin Încheierea din 29 septembrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 14.685/301/2020, **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹), în ceea ce privește sintagma „reprezintă impreviziune”, și ale art. 4 alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank (România) — S.A. într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

22. Prin Încheierea din 18 octombrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 21.202/303/2020, **Judecătoria Sectorului 6 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (12), (13), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

23. Prin Încheierea din 28 ianuarie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 13.499/303/2020, **Judecătoria Sectorului 6**

București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020, în ceea ce privește sintagma „reprezintă impreviziune”, coroborat cu art. 4 alin. (1³) din același act normativ, care se referă la caracterul absolut al prezumțiilor reglementate la art. 4 alin. (1¹) și cu art. 8 alin. (5) teza finală, ale art. 4 alin. (1¹) lit. a) și b) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificată prin Legea nr. 52/2020, ale art. 4 alin. (1²) din Legea nr. 77/2016, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 52/2020, ale art. 4 alin. (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020, și ale art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016. Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații.

24. Prin Sentința civilă nr. 18.068 din 23 decembrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 28.757/4/2020, **Judecătoria Sectorului 4 București — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (1²), (1³), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unor contestații formulate împotriva unor notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

25. Prin Încheierea din 9 februarie 2022, pronunțată în Dosarul nr. 10.537/55/2021, **Judecătoria Arad — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 77/2016.** Excepția a fost ridicată de Alpha Bank România — S.A. într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate în temeiul Legii nr. 77/2016.

26. Prin Încheierea nr. 4.881 din 15 aprilie 2022, pronunțată în Dosarul nr. 10.507/212/2021/a1, **Judecătoria Constanța — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (1¹) lit. a), alin. (1²), (1³), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020.** Excepția a fost ridicată de Credit Europe Bank NV într-o cauză având ca obiect soluționarea unei contestații formulate împotriva unei notificări depuse în temeiul Legii nr. 77/2016.

27. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că, deși fundamentarea temeinică a inițiativelor legislative reprezintă o exigență impusă de Constituție, întrucât previne arbitrarul în activitatea de legiferare, asigurând faptul că legile propuse și adoptate răspund unor nevoi sociale reale și dreptății sociale, nu poate fi identificată justificarea intervenției normative și nu au fost prezentate studii sau cercetări ori evaluări statistice. De asemenea, nu există vreun studiu de impact cu privire la actul normativ criticat, care a fost adoptat fără consultarea și în lipsa avizului favorabil al Băncii Naționale a României.

28. Accesibilitatea și previzibilitatea legii sunt cerințe ale principiului securității raporturilor juridice, constituind garanții împotriva arbitrarului, iar rolul controlului de constituționalitate este de a asigura aceste garanții, opuse oricărei intervenții legislative arbitrar. Or, de exemplu, Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 24/2011 privind creditele destinate persoanelor fizice, pe care se încearcă fundamentarea pragului procentual de 52,6%, a fost abrogat în totalitate prin Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare (art. 28), la rândul lui abrogat parțial prin Regulamentul Băncii Naționale a României nr. 6/2018 pentru modificarea și completarea Regulamentului Băncii Naționale a României nr. 17/2012 privind unele condiții de creditare, inclusiv în ceea ce privește valorile stabilite pentru șocul asupra cursului de schimb.

29. De asemenea, prin legea analizată au fost reglementate prezumții absolute de impreviziune, raportat la praguri valorice ale căror relevanță și oportunitate nu au fost în niciun fel fundamentate și motivate de către legiuitor. Condiția motivării este esențială, tocmai pentru a permite atât înțelegerea rațiunilor care stau la baza reglementării, precum și pentru controlul de constituționalitate a legii. De exemplu, în motivarea textului trebuia să se arate de ce se consideră că termenul de 6 luni corespunde cerințelor reținute de Curtea Constituțională în jurisprudența sa relevantă, respectiv de ce s-ar putea considera că menținerea pragurilor valorice crescute pentru o perioadă de 6 luni este constantă și ireversibilă prin mecanismul de autoreglare a pieței.

30. Mai mult decât atât, expresia „reprezintă impreviziune” este neclară, echivocă, pentru că nu se înțelege ce condiții a avut în vedere legiuitorul cu privire la impreviziune, respectiv dacă sunt cele care rezultă din cuprinsul art. 1.271 din Codul civil și din deciziile Curții Constituționale sau dacă a avut în vedere numai unele dintre aceste condiții.

31. O primă interpretare posibilă este în sensul că această expresie evocă toate condițiile legale ale impreviziunii prevăzute de art. 1.271 din Codul civil, pentru că legiuitorul nu distinge între acestea. A doua interpretare posibilă este în sensul că sintagma „reprezintă impreviziune” nu acoperă toate condițiile impreviziunii, situație în care ar trebui să fie analizat textul în raport cu toate condițiile pe care le instituie art. 1.271 din Codul civil.

32. În prima interpretare este practic anihilat caracterul judiciar al impreviziunii statuat de Curtea Constituțională în Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016, încălcându-se forța obligatorie a deciziilor Curții Constituționale. Rolul judecătorului devine unul formal, decorativ și își pierde substanța. Rezultă că echitatea manifestată în materia impreviziunii sub forma aprecierii caracterului vădit injust al executării obligației de către debitor trebuie să rămână un atribut suveran al instanței judecătorești, al cărei rol și a cărei existență înseși ar fi grav denaturate în situația în care ideea de dreptate ar fi prezumată absolut de lege, fără a mai fi necesară intervenția legiuitorului pentru ca, pe baza legii, acesta să distingă ceea ce este just de ceea ce este injust.

33. Cum rolul instituției juridice a impreviziunii este echilibrarea contractului care s-a dovedit excesiv de oneros pentru părți, rezultă că efectul aplicării impreviziunii nu poate fi dezechilibrarea contractului în favoarea celeilalte părți, în concret, în defavoarea creditorului, ale cărui drepturi sunt total ignorate de noile prevederi legale, în sensul că se face abstracție de impactul pe care o creștere a cursului valutar o poate avea asupra activității sale complexe, din care face parte și contractul de credit.

34. Sintagma „pe durata executării contractului” ridică probleme de neconstituționalitate câtă vreme nu rezultă dacă procentul de 52,6% se determină ca urmare a fluctuațiilor de curs valutar intervenite pe întreaga durată a executării contractului de credit, până la momentul formulării notificării de dare în plată, cumulat, sau dacă se consideră impreviziune doar în situația în care, la un moment dat pe durata executării contractului de credit, spontan, excepțional și imprevizibil, intervine o creștere bruscă a cursului valutar ce depășește cursul de la încheierea contractului cu 52,6%.

35. Textul legal face abstracție de caracterul complex al obligației ce revine debitorului, mai exact de împrejurarea că întinderea obligației de rambursare a debitorului nu este influențată doar de variația cursului valutar, ci și de evoluția dobânzii, respectiv a indicelui de referință la care se raportează dobânda (Libor în cazul creditelor în franci elvețieni, Euribor în cazul creditelor în euro).

36. Nu mai puțin, textul legal încalcă și dispozițiile art. 44 alin. (1) din Constituție, privind dreptul de proprietate privată al creditorului, câtă vreme, în mod nediferențiat, în funcție de elementele descrise mai sus, se prezumă impreviziunea. Consecința constă în modificarea condițiilor contractuale inițial agreeate, prin adaptarea acestora în favoarea debitorului, creditorul nemaiaivând, prin ipoteză, dreptul de a solicita contraprestațiile în condițiile agreeate, cu toate că modalitatea în care a intervenit fluctuația cursului valutar nu se circumscrie în concret unui eveniment excepțional care să facă excesiv de oneroasă și vădit injustă executarea obligației de către debitor.

37. De asemenea, modalitatea în care este conceput textul criticat face imposibile pentru creditor exercitarea dreptului la apărare și accesul efectiv la justiție. Creditorul este pus în situația de a nu avea reprezentarea cadrului legal la care se raportează pentru a verifica îndeplinirea cazului de impreviziune invocat de către debitor, astfel încât apare neclar dacă este sau nu cazul să formuleze contestație la notificarea debitorului, respectiv dacă și în ce condiții o astfel de contestație ar fi întemeiată sau neîntemeiată, încălcându-se astfel dreptul creditorului la apărare și dreptul la un proces echitabil.

38. Din această perspectivă, nici ipoteza de la art. 4 alin. (11) lit. b) din Legea nr. 77/2016 nu este însoțită de vreo motivare. Astfel, nu este motivată instituirea creșterii de peste 50% a obligației de plată drept cauză de impreviziune, textul nefiind corelat nici cu Legea privind plafonarea dobânzilor, act normativ adoptat de Parlament, încă nepromulgat la data ridicării excepției de neconstituționalitate, în cuprinsul căruia sunt instituite plafoane maxime ale dobânzilor ce pot fi percepute de bancă, legea dispunând și remedii în acest sens, care însă nu au nicio legătură cu impreviziunea.

39. Pct. 2 din Legea nr. 52/2020 cu referire la art. 4 alin. (11) lit. b) din Legea nr. 77/2016 este susceptibil de interpretări multiple și arbitrar. Astfel, pe de o parte, s-ar putea susține îndeplinirea unei condiții atunci când majorarea cu peste 50% a obligației lunare de plată din luna precedentă sau chiar a oricăreia dintre obligațiile de plată anterioare, dacă la momentul curent al formulării notificării de dare în plată, care declanșează prezumția de impreviziune, se înregistrează o creștere de peste 50% a ratei față de acest moment intermediar, iar această creștere este constantă pe o perioadă de cel mult 6 luni anterioare transmiterii notificării de dare în plată. Pe de altă parte, nu este exclusă nici interpretarea potrivit căreia creșterea de peste 50% se raportează la prima astfel de obligație lunară de plată, imediat ulterioară încheierii contractului de finanțare.

40. Soluția legislativă cuprinsă în articolul unic pct. 3 din Legea nr. 52/2020 cu referire la art. 4 alin. (3) din Legea nr. 77/2016 contravine principiului legalității consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât nu distinge între cazurile de impreviziune instituite de articolul unic pct. 2 și 8 din Legea nr. 52/2020.

41. Mai mult decât atât, prevederile articolului unic pct. 3 din Legea nr. 52/2020 cu referire la art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 sunt neconstituționale și în contradicție cu dispozițiile Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, întrucât din economia actului normativ criticat nu se poate deduce ce înseamnă echilibrarea contractului și care sunt cazurile în care intervine incidența, exprimarea legiuitorului fiind echivocă, lipsită de caracter dispozitiv.

42. Soluția legislativă cuprinsă în art. 5 alin. (31) din Legea nr. 77/2016 contravine atât principiului securității juridice, întrucât nu se încadrează organic în sistemul celorlalte acte normative, de la care derogă fără a exista o fundamentare adecvată pentru noua soluție, cât și principiului egalității în fața legii, întrucât instituie un tratament diferențiat pentru persoane aflate în situații similare. Un debitor ale cărui obligații de plată au fost suspendate ca efect al inițierii procedurii dării în plată nu ar putea fi raportat la Biroul de credit, însă un alt debitor care are obligațiile de plată suspendate din varii motive ar putea fi raportat în continuare.

43. Textul art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 este neclar prin raportare la trimiterea pe care o face la dispozițiile art. 4 alin. (13) din același act normativ, întrucât nu se înțelege dacă trimiterea a fost făcută pentru a sublinia caracterul de prezumție absolută pe care îl instituie art. 8 alin. (5) în ipoteza executării silite a imobilului ipotecat sau pentru a arăta că, în această ipoteză, pe lângă condiția specială a executării silite a imobilului ipotecat trebuie să fie îndeplinit unul dintre cazurile de impreviziune prezumate absolut de la art. 4 alin. (11) la care face trimitere art. 4 alin. (13), respectiv să fie incidentă fluctuația cursului valutar cu peste 52,6% față de cursul de la data încheierii contractului sau obligația de plată lunară a creditului să fi înregistrat o creștere de peste 50% ca urmare a majorării ratei de dobândă variabilă, iar oricare dintre cele două ipoteze să se fi menținut pe o durată de cel puțin 6 luni anterior înregistrării notificării de dare în plată.

44. Dacă trimiterea pe care o face la dispozițiile art. 4 alin. (13) are rolul de a sublinia caracterul de prezumție absolută pe care îl instituie art. 8 alin. (5), în ipoteza executării silite a imobilului ipotecat, atunci textul este neconstituțional. Astfel, impreviziunea este exclusă într-o asemenea ipoteză, pentru că nu poate fi vorba despre un eveniment imprevizibil pentru debitor. Dimpotrivă, atunci când a constituit garanția asupra imobilului, creditorul și-a asumat riscul executării silite în caz de neplată, iar atunci când debitorul și-a asumat riscul evenimentului așa-zis imprevizibil, impreviziunea nu își mai găsește aplicare. În plus, executarea silită în cazul creditelor imobiliare este reglementată legal prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2010 privind contractele de credit pentru consumatori, astfel încât se creează un paralelism legislativ „malign”, în condițiile în care un proces reglementat legal devine un eveniment prezumat a crea starea de impreviziune a clientului și dezechilibrarea relațiilor contractuale.

45. Executarea silită care are loc împotriva debitorului se prezumă a fi consecința propriei atitudini culpabile, în materia răspunderii contractuale operând prezumția de culpă prin simplul fapt al neexecutării obligațiilor asumate. Or, textul încalcă principiul răspunderii contractuale, consacrat dintotdeauna de Codul civil, fie cel vechi, fie cel nou, prezumând nu culpa, ci lipsa vinovăției debitorului consumator.

46. În cea de-a doua interpretare, care presupune că trimiterea pe care o face textul art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 la dispozițiile art. 4 alin. (13) are rolul de a arăta că, pentru a vorbi despre impreviziune în această ipoteză, trebuie să fie îndeplinit și unul dintre cazurile de impreviziune prezumată absolut de art. 4 alin. (11) la care face trimitere art. 4 alin. (13) din același act normativ, în plus față de executarea silită a imobilului ipotecat, respectiv să fie incidentă fluctuația cursului valutar cu peste 52,6% față de cursul de la data încheierii contractului sau obligația de plată lunară a creditului să fi înregistrat o creștere de peste 50% ca urmare a majorării ratei de dobândă variabilă, iar oricare dintre cele două ipoteze să se fi menținut pe o durată de cel puțin 6 luni anterior înregistrării notificării de dare în plată. Textul este viciat de neconstituționalitate prin raportare la motivele de neconstituționalitate invocate în legătură cu art. 4 alin. (11) lit. a) și b) și prin raportare la art. 4 alin. (13) din Legea nr. 77/2016.

47. Prin urmare, legea nu este clară, instituie prezumții absolute care împiedică accesul liber la justiție al creditorului și încalcă jurisprudența în materie a Curții Constituționale, în principal Decizia nr. 623 din 25 octombrie 2016 și Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019.

48. **Judecătoria Sectorului 4 București — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. În Dosarul nr. 1.452D/2021, contrar art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, instanța nu și-a exprimat

opinia asupra excepției de neconstituționalitate. În Dosarul nr. 1.633D/2021, instanța apreciază că normele criticate nu respectă principiile previzibilității și accesibilității, întrucât nici consumatorii, nici instituțiile de credit nu pot prevedea în mod rezonabil ce condiții trebuie să îndeplinească și în ce situații este aplicabil acest act normativ.

49. **Judecătoria Bârlad** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, întrucât, prin textele legale criticate, legiuitorul oferă o bază obiectivă la care instanțele de judecată ar urma să se raporteze, legiuitorul putând stabili condițiile în care urmează să intervină impreviziunea, aspect ce s-a materializat prin adoptarea Legii nr. 52/2020.

50. **Judecătoria Bacău — Secția civilă** apreciază că, în aparență, Legea nr. 52/2020 nu încalcă principii fundamentale.

51. **Judecătoria Cornetu — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, prin raportare la prevederile art. 1 alin. (5) și ale art. 147 alin. (4) din Constituție, întrucât prevederile Legii nr. 52/2020 contravin considerentelor Deciziei Curții Constituționale nr. 731 din 6 noiembrie 2019.

52. **Judecătoria Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată în ceea ce privește definiția acordată de legiuitor condiției impreviziunii, întrucât legiuitorul nu s-a limitat doar la a insera condiția impreviziunii pentru ca instituția dării în plată reglementată de prevederile Legii nr. 77/2016 să opereze, ci a reglementat anumite cazuri specifice prezumate în mod absolut ca impreviziune, care par să excludă cerința elementului neprevăzut ce definește instituția impreviziunii.

53. **Judecătoria Buzău — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată numai în ceea ce privește dispozițiile art. 4 alin. (1¹) lit. a) și alin. (1³) teza întâi din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020.

54. **Judecătoria Tulcea — Secția civilă și penală**, contrar art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia asupra excepției de neconstituționalitate.

55. **Judecătoria Sectorului 6 București — Secția civilă**, contrar art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992, nu și-a exprimat opinia asupra excepției de neconstituționalitate.

56. **Judecătoria Sectorului 3 București — Secția civilă** apreciază că nu sunt încălcate normele constituționale invocate de vreme ce pot fi reglementate prezumții legale fără ca acestea, *per se*, să aducă atingere accesului liber la justiție, dreptului la apărare, înfăptuirii justiției sau deciziilor Curții Constituționale. Se menționează deciziile Curții Constituționale nr. 731 din 6 noiembrie 2019 și nr. 432 din 17 iunie 2021.

57. **Judecătoria Slatina** apreciază că dispozițiile art. 4 alin. (1²) din Legea nr. 77/2016 nu răspund exigențelor stabilite prin Decizia Curții Constituționale nr. 731 din 6 noiembrie 2019, respectiv ca fluctuația majoră a monedei creditului să aibă o anumită persistență în timp, în sensul caracterului său constant, continuu, ireversibil. Instanța reține că procedura este stipulată în favoarea consumatorului, iar reglementarea prezumțiilor absolute marchează o *probatio diabolica*, în sensul că, deși acestea operează și nu poate fi făcută dovada contrară, textul de lege pune în sarcina contestatarului proba unei omisiuni a îndeplinirii condițiilor, adică a unui fapt negativ determinat.

58. **Judecătoria Arad — Secția civilă** apreciază că dispoziția legală criticată este constituțională.

59. **Judecătoria Constanța — Secția civilă** apreciază că mecanismul de aplicare și de determinare a valorii la care se raportează pragul de peste 50% prevăzut de lege este menționat chiar în art. 4 alin. (1²) din lege și, mai mult, obligația de a interpreta legea aparține, în primul rând, instanțelor judecătorești. Textul prezintă suficiente elemente pentru a

asigura aplicarea sa, din această perspectivă critica de neconstituționalitate nefiind întemeiată. De asemenea, instanța constată că viciile de constituționalitate invocate cu privire la derogarea de la dispozițiile de drept comun ce reglementează impreviziunea, precum instituirea unei prezumții absolute de impreviziune, au fost analizate prin Decizia Curții Constituționale nr. 731 din 6 noiembrie 2019, nefiind necesară revizuirea celor statuate de instanța de contencios constituțional.

60. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

61. **Guvernul**, exprimându-și punctul de vedere în Dosarul nr. 2.737D/2021, apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, prin prisma încălcării art. 1 alin. (5) și a art. 147 alin. (4) din Constituție, conducând la neconstituționalitatea legii, în ansamblul său, pentru lipsa avizului Băncii Naționale a României, respectiv la neconstituționalitatea soluțiilor normative cuprinse la articolul unic pct. 8, cu referire la art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 52/2020, și neîntemeiată prin raportare la celelalte norme constituționale invocate.

62. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actele de sesizare, rapoartele întocmite de judecătorul-raportor, punctul de vedere al Guvernului, concluziile procurorului, prevederile legale criticate, raportate la dispozițiile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

63. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

64. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum rezultă din actele de sesizare, îl constituie dispozițiile Legii nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 386 din 13 mai 2020, precum și dispozițiile art. 4 alin. (1¹), (1²), (1³), (3) și (4), ale art. 5 alin. (3¹) și ale art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 330 din 28 aprilie 2016. Având în vedere art. 62 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, potrivit căruia „Dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta”, dar și voința reală a autoarelor excepției de neconstituționalitate, Curtea va reține ca obiect al excepției de neconstituționalitate dispozițiile art. 4 alin. (1¹), (1²), (1³), (3) și (4), ale art. 5 alin. (3¹) și ale art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 52/2020, sub aspectul criticilor de neconstituționalitate intrinsecă, precum și Legea nr. 52/2020, în ansamblul său, sub aspectul criticilor de neconstituționalitate extrinsecă. Textele legale criticate în mod punctual au următorul cuprins:

— Art. 4 alin. (1¹)-(1³), (3) și (4) din Legea nr. 77/2016:

„(1¹) Reprezintă impreviziune:

a) pe durata executării contractului de credit, cursul de schimb valutar, aplicabil în vederea cumpărării monedei creditului, înregistrează la data transmiterii notificării de dare în plată o creștere de peste 52,6% față de data încheierii contractului de credit. În vederea calculării procentului de 52,6%

se va avea în vedere cursul publicat de Banca Națională a României la data transmiterii notificării de plată și cursul de schimb publicat de Banca Națională a României la data încheierii contractului de credit;

b) pe durata executării contractului de credit, obligația de plată lunară înregistrează o creștere de peste 50% ca urmare a majorării ratei de dobândă variabilă.

(12) În scopul aplicării prevederilor prezentei legi este necesară menținerea pragurilor valorice prevăzute la alin. (11) lit. a) și b) în ultimele 6 luni anterioare transmiterii notificării de dare în plată.

(13) Presumțiile prevăzute la alin. (11) au caracter absolut. Creditorul care formulează contestație, conform art. 7, are obligația de a dovedi omisiunea îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a notificării de dare în plată, prevăzute la alin. (1) lit. a)-d). (...)

(3) Impreviziunea este prezumată în favoarea consumatorului, care formulează o notificare în condițiile art. 5 sau art. 8 alin. (5).

(4) Echilibrarea și continuarea contractului de credit sunt prioritare. Încetarea contractului de credit va putea fi dispusă doar în cazul imposibilității vădite a continuării sale.”;

— Art. 5 alin. (31) din Legea nr. 77/2016: „Pe perioada notificării, precum și pe perioada soluționării cererilor prevăzute la art. 7 și 8, este interzisă înscrierea în Biroul de credit sau în alte baze de date negative cu privire la debitorii riscanți sau rău-platnici a debitorului care a efectuat notificarea prevăzută la art. 5 alin. (1), indiferent dacă înscrierea ar fi efectuată din inițiativa creditorului sau a unei autorități centrale sau locale. Dispozițiile prezentului alineat sunt aplicabile în mod corespunzător și persoanelor și procedurilor la care se referă art. 6 și, respectiv, art. 8 alin. (5).”;

— Art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016: „(...) Se consideră că există impreviziune în cazul în care debitorul, care formulează notificare de dare în plată, a fost supus unei executări silită a imobilului ipotecat, dar este în continuare executat silit, prin poprire sau alte forme de executare silită, pentru datoria inițială și pentru accesoriile acesteia, neacoperite prin executarea silită a imobilului ipotecat. Dispozițiile art. 4 alin. (13) se aplică în mod corespunzător.”

65. Autoarele excepției apreciază că prevederile de lege criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3) și (5) privind principiul statului de drept, al legalității, al calității legii și al securității juridice, art. 15 alin. (2) privind neretroactivitatea legii, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 21 alin. (3) privind accesul liber la justiție, art. 24 privind dreptul la apărare, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 45 privind libertatea economică, art. 124 privind înfăptuirea justiției, art. 136 alin. (5) privind proprietatea, art. 147 alin. (4) privind efectele deciziilor Curții Constituționale. Se mai invocă și art. 6 paragraful 1 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

66. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că s-a mai pronunțat asupra prevederilor art. 4 alin. (11)-(13), (3) și (4), ale art. 5 alin. (31) și ale art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016, precum și a Legii nr. 52/2020, în ansamblul său, prin Decizia nr. 447 din 13 iulie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 3 din 3 ianuarie 2024, Decizia nr. 469 din 14 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1066 din 27 noiembrie 2023, Decizia nr. 749 din 14 decembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 866 din 29 august 2024, Decizia nr. 750 din 14 decembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 30 august 2024.

67. Referitor la critica de neconstituționalitate extrinsecă, potrivit căreia la adoptarea Legii nr. 52/2020 nu s-a solicitat avizul Băncii Naționale a României, conform art. 3 alin. (2) din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 582 din 30 iunie 2004, Curtea a statuat că Banca Națională a României nu este o instituție fundamentală, reglementată prin Constituție, astfel că solicitarea avizului său nu reprezintă un standard de constituționalitate, și că în discuție este o chestiune de drept civil, respectiv reglementarea ipotezelor de impreviziune care pot duce la încetarea contractului de credit prin darea în plată a imobilului ipotecat, astfel că nu intră în atribuțiile Băncii Naționale a României avizarea cazurilor de impreviziune, operațiune esențialmente de drept civil. Prin urmare, Curtea a reținut că Legea nr. 52/2020, în ansamblul său, nu încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție prin raportare la art. 3 alin. (2) din Legea nr. 312/2004.

68. În ceea ce privește criticile de neconstituționalitate intrinsecă formulate, Curtea a reținut că acestea vizează în principal problema reglementării unor prezumții absolute de impreviziune. Pentru a determina dacă ele se plasează în sfera riscului supraadăugat al contractului de credit, trebuie să se aibă în vedere criteriile consistenței valorice și persistenței temporale a fluctuației în sensul Deciziei nr. 731 din 6 noiembrie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 29 ianuarie 2020. Pe baza acestor criterii, legea analizată a fixat (i) consistența valorică a diferenței de curs valutar dintre valoarea monedei naționale și a celei străine la un procent de 52,6% raportată la data contractării creditului și (ii) persistența temporală circumscrisă la o perioadă de 6 luni anterioare transmiterii notificării de dare în plată, perioadă în care diferența de curs valutar antereferită trebuie să se mențină.

69. Cu privire la consistența valorică a diferenței de curs, Curtea a reținut că art. 4 alin. (11) lit. a) din Legea nr. 77/2016 reglementează o prezumție de impreviziune care valorifică o creștere a cursului valutar de peste 50%, ceea ce reprezintă o abatere de la obișnuitul unor fluctuații valutare. Curtea a subliniat că încheierea contractelor în monedă străină implică un risc valutar, risc care nu se poate transforma de plano într-o cauză de încetare a utilității sociale a contractului de credit. Prin urmare, riscul valutar nu are valențe subiective, ci obiective, astfel că impreviziunea întemeiată pe acesta nu ține seama de tipul sau durata contractului de credit sau de percepția ulterioară sau în timp a debitorului/creditorului. Ceea ce contează este ca legea să prezume că un risc valutar de o anumită consistență nu a putut forma obiectul *in concreto* al unei previzionări de către niciuna dintre părțile contractului, trecând dincolo de puterea de prevedere a acestora. Faptul că legiuitorul nu a reglementat în mod distinct diferențele de risc valutar care se constituie în cazuri de impreviziune, în funcție de durata contractului de credit, nu demonstrează decât că toate situațiile trebuie tratate cu aceeași unitate de măsură, evitându-se, astfel, eventualele situații de inegalitate între debitori/creditori, după caz. Mai mult, pentru a preveni astfel de situații, creditorii (profesioniști) trebuie să fie diligenți și să stabilească în contractele de credit clauze care să evite intervenirea unui astfel de caz de impreviziune. Nu este rolul Curții Constituționale să clasifice contractele de credit în contracte pe durată scurtă, medie sau lungă, în funcție de care să stabilească un anumit regim juridic sub aspectul reținerii impreviziunii și astfel să impună ea însăși anumite praguri pentru consistența valorică a diferenței de curs valutar.

70. Referitor la consistența temporală a diferenței de curs valutar, Curtea a reținut că menținerea pe o durată de 6 luni a diferenței de 52,6% dintre cursul actual și cel existent la data încheierii contractului de credit relevă un caracter constant, continuu, ireversibil al fluctuației, care, așadar, nu este una temporară/circumstanțială/particulară. Nu este rolul Curții să stabilească dacă această perioadă trebuia să fie mai mare, ci doar să se asigure că este o perioadă rațională și care previne arbitrarul.

71. Sub aspectul cerințelor de calitate a legii, o altă chestiune invocată a fost aceea a stabilirii procentului care se subsumează riscului inerent și a celui care intră în registrul riscului supraadăugat. Această critică nu ține seama de conținutul normativ al textului analizat, care nu cuprinde vreo referire la un anumit procent care ar ține de riscul inerent, ci stabilește pur și simplu că dacă se atinge o asemenea diferență valorică între cursul monedei străine de la momentul contractării creditului și cel de la momentul invocării impreviziunii, intervenirea impreviziunii este prezumată, iar debitorul are opțiunea de a da în plată imobilul ipotecat.

72. Criticile vizând situația creditelor reeșalonate/restructurate aduc în discuție o problemă de aplicare a legii. În cazul contractului prin care este modificat contractul inițial în sensul prelungirii termenului de plată (reeșalonarea), cauza de impreviziune se raportează tot la data încheierii contractului de credit inițial, capitalul nefiind afectat, ci doar plata acestuia urmând să se realizeze într-un interval temporal mai extins. În cazul creditelor deja restructurate, este o problemă distinctă în sensul că dacă (i) principalul sumei de plată (capitalul) a format obiectul unei negocieri între părți, diminuându-se, invocarea acestei cauze de impreviziune devine posibilă numai prin raportare la această nouă dată și dacă (ii) a fost stinsă obligația inițială prin încheierea în mod subsecvent a unui nou contract între debitor și creditor, invocarea acestei cauze de impreviziune devine posibilă numai prin raportare la această nouă dată. Redimensionarea capitalului constituie o modificare esențială a contractului inițial încheiat, astfel că modificările contractuale care afectează capitalul produc efecte și în privința datei la care se raportează această cauză de impreviziune, data încheierii contractului de credit fiind data încheierii actului care „restructurează” capitalul.

73. În ceea ce privește susținerile referitoare la faptul că instanțele naționale s-au pronunțat deseori asupra imposibilității calificării fluctuațiilor valutare drept caz de impreviziune, iar aceste constatări se bucură de autoritate de lucru judecat, Curtea a observat că, potrivit noului cadru normativ, fluctuațiile valutare de peste 52,6% reprezintă impreviziune, astfel că instanțele judecătorești nu mai au competența de a decide ele însele dacă sau în ce măsură fluctuația valutară poate fi calificată drept impreviziune. Întrucât legea a reglementat, printr-o definiție legală, o prezumție absolută de impreviziune, instanța judecătorească trebuie să o aplice în consecință. Totodată, autoritatea de lucru judecat a unei hotărâri judecătorești se raportează la norma aflată în vigoare, pe baza căreia a fost pronunțată, și nu împiedică modificarea acesteia. De altfel, în sistemul constituțional românesc, hotărârea judecătorească pronunțată de instanțele judecătorești ordinare nu constituie un izvor formal al dreptului. Ca atare, noua reglementare nu încalcă exigențele de calitate a legii, din moment ce este comprehensibil faptul că se aplică și acelor contracte de credit în raport cu care, anterior intrării în vigoare a noii legi, instanțele judecătorești au considerat ca nefiind întrunite condițiile impreviziunii sub imperiul vechii reglementări. Prin urmare, Curtea a constatat că art. 4 alin. (11) lit. a), alin. (12) și (13) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și art. 147 alin. (4) din Constituție.

74. A doua prezumție reglementată valorifică creșterea obligației de plată lunare de peste 50% ca urmare a majorării ratei de dobândă variabilă. Întrucât obligația lunară de plată (rata lunară) constă din capital plus dobândă, rezultă că o creștere cu 50% a ratei lunare trebuie să fie determinată de creșterea dobânzii cu cel puțin același quantum procentual. Această prezumție valorifică în latura sa de consistență valorică două aspecte: ponderea dobânzii în cadrul obligației lunare de plată și, corelativ acesteia, creșterea cu minimum 50% a dobânzii, care duce la creșterea cu cel puțin 50% a ratei lunare. Aceasta este condiția de consistență valorică, în timp ce criteriul persistenței temporale este menținerea pe o durată de 6 luni

consecutive a acestei situații. Raportarea se face la rata precedentă perioadei de 6 luni consecutive în care trebuie să se mențină această creștere. Nu este rolul Curții să stabilească dacă această fluctuație a valorii obligației lunare de plată determinată de creșterea dobânzii trebuia să fie de 50%-100%, ci doar să se asigure că este o fluctuație rațională luată în calcul și care previne arbitrarul. Or, cele de mai sus indică o abatere de la riscul inerent contractului de credit. Prin urmare, art. 4 alin. (11) lit. b), alin. (12) și (13) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 1 alin. (5), art. 44 și art. 147 alin. (4) din Constituție.

75. Referitor la criticile de neconstituționalitate aduse art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 în raport cu art. 1 alin. (5) și cu art. 21 alin. (3) din Constituție, Curtea a arătat că, de principiu, o cauză întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 77/2016 poate parcurge 4 faze (2 extrajudiciare și 2 judiciare), iar în cadrul acestei proceduri se interpune art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016, care stabilește că „echilibrarea și continuarea contractului de credit sunt prioritare. Încetarea contractului de credit va putea fi dispusă doar în cazul imposibilității vădite a continuării sale”. Curtea a reținut că întreaga procedură reglementată de Legea nr. 77/2016 include ideea de adaptare a contractului, astfel că fiecare fază a acestei proceduri implică aplicarea cu prioritate a soluției de adaptare a contractului în raport cu cea de încetare a acestuia. Astfel, în cele două faze extrajudiciare, cele două părți pot negocia atât adaptarea, cât și încetarea contractului de credit, iar dacă se ajunge la un acord în acest sens, fără intervenția instanței, fie creditorul nu mai formulează contestație, fie debitorul nu mai formulează acțiunea în stingerea creanței, după caz. Optându-se pentru soluția adaptării contractului, se ajunge la evitarea încetării contractului de credit prin darea în plată a bunului imobil ipotecat, ceea ce reprezintă o aplicare fidelă a art. 4 alin. (4) teza întâi din lege. Prin urmare, dacă art. 4 alin. (4) teza întâi din lege este o reglementare de principiu care privește relația dintre debitor și creditor, atrăgându-le atenția asupra necesității menținerii utilității sociale a contractului de credit, teza a doua aduce în discuție obligația instanței judecătorești de a aplica — în mod prioritar — soluția adaptării contractului.

76. Curtea a stabilit că atât debitorul, pe cale reconvențională în cadrul contestației, cât și creditorul, în cadrul acțiunii în stingerea creanței, pot formula cereri de adaptare a contractului de credit. Posibilitatea formulării unor astfel de cereri reconvenționale trebuie recunoscută în fiecare fază procesuală în parte tocmai pentru că, pe de o parte, evită multiplicarea corespunzătoare a cererilor formulate de debitor și creditor, astfel că partea nu mai trebuie să formuleze o nouă cerere de adaptare a contractului prin mijlocirea dreptului comun, iar, pe de altă parte, asigură egalitatea juridică între cele două părți. Prin urmare, ca o exigență a dreptului la un proces echitabil, prin aplicarea art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016, cererea de adaptare a contractului poate fi formulată atât în contestație, cât și în acțiunea în stingerea obligației.

77. În ipoteza intervenirii acordului părților pentru adaptarea contractului în cursul fazelor judiciare, instanța judecătorească va dispune adaptarea acestuia. În schimb, în măsura în care nu se întrunește un asemenea acord, va evalua dacă în cauză există o imposibilitate vădită a continuării contractului, încetarea sa dispunându-se doar în această situație. Stingerea obligațiilor izvorâte din contractul de credit ipotecar și transmiterea dreptului de proprietate către creditor echivalează cu încetarea contractului, însă art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 stabilește că aceasta reprezintă o ultimă soluție aplicabilă în situația constatării impreviziunii, astfel că părțile trebuie să depună toate diligențele pentru menținerea utilității sociale a contractului, iar instanța judecătorească trebuie să urmărească, în mod firesc, continuarea contractului. De aceea, ca regulă, instanța trebuie să dispună adaptarea contractului de credit, cu excepția situației în care este demonstrată existența unei imposibilități vădite de continuare a acestuia. Această imposibilitate nu se analizează prin raportare la situația patrimonială a debitorului, pentru că nu

există nicio relație între impreviziunea în contracte și situația financiară a debitorului, impreviziunea exprimând o tensiune intracontractuală, și nu una personală, ce transcende cadrulul strict contractual. Așadar, sintagma „imposibilitate vădită a continuării contractului de credit” se raportează întotdeauna la drepturile și obligațiile rezultate din contractul de credit, instanța judecătorească neputând realiza un inventar al situației patrimoniale a debitorului pentru a decide adaptarea sau încetarea contractului.

78. În deciziile sale cu privire la Legea nr. 77/2016, Curtea a trebuit ea însăși să delimiteze impreviziunea de situația patrimonială actuală a debitorului (spre exemplu, Decizia nr. 415 din 19 iunie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 781 din 12 septembrie 2018), tocmai pentru că, în mod greșit, instanțele judecătorești analizau și administrau un probatoriu pentru a determina situația materială a debitorului în vederea stabilirii unei afectări a echilibrului contractual, considerând că în acest mod se evaluează starea de impreviziune a contractului de credit. Or, echilibrul contractual în ipoteza contractului de credit nu se determină prin raportare la întregul patrimoniu al debitorului sau la posibilitățile sale financiare de rambursare a împrumutului, ci prin raportare strictă la conținutul clauzelor contractuale. Astfel, materializarea riscului supraadăugat are un efect direct asupra acestor clauze și, în consecință, generează în mod automat dezechilibrul contractual (Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019, precitată, paragraful 51). Prin urmare, odată constatată impreviziunea potrivit conținutului matematic al art. 4 alin. (1)-(3) din Legea nr. 77/2016, instanța judecătorească poate dispune adaptarea contractului de credit. În măsura în care executarea contractului este excesiv de oneroasă sub aspectul drepturilor și obligațiilor derivând din chiar prevederile sale, acesta își pierde utilitatea socială, fiind, așadar, imposibilă/irațională continuarea sa; în acest caz, instanța va dispune stingerea obligațiilor izvorâte din contractul de credit ipotecar și transmiterea dreptului de proprietate către creditor.

79. Având în vedere cele expuse, Curtea a constatat că art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă cerințele de calitate a legii prevăzute de art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât stabilește în mod clar că soluția adaptării contractului este prioritară încetării acestuia prin darea în plată a imobilului ipotecat, iar pentru a dispune una dintre cele două soluții, oferă instanței judecătorești un criteriu rațional, și anume aprecierea posibilității continuării executării contractului de credit prin raportare strict la prestațiile la care părțile s-au obligat. Totodată, textul criticat nu încalcă art. 21 alin. (3) din Constituție pentru că atât debitorul, cât și creditorul, în faze procesuale distincte, pot formula cereri de adaptare a contractului. Prin urmare, art. 4 alin. (4) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 1 alin. (5) și art. 21 alin. (3) din Constituție.

80. Cu privire la art. 5 alin. (31) din Legea nr. 77/2016, prin Decizia nr. 432 din 17 iunie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 905 din 21 septembrie 2021, paragraful 60, Curtea a statuat că această normă nu este decât o consecință firească a art. 5 alin. (3), a art. 7 alin. (4) și a art. 8 alin. (3) din lege, faptul depunerii notificării și al desfășurării procedurilor judiciare consecutive acesteia neputând antrena înscrierea în Biroul de credit sau în alte baze de date negative cu privire la debitorii riscanți sau rău-platnici. Curtea a subliniat că textul criticat este unul de strictă interpretare care se referă la datoria/penalitățile rezultate din contractul de credit supus notificării, și nu din alte acte/fapte juridice ale debitorului străine acestui contract. Ca atare, art. 5 alin. (31) din Legea nr. 77/2016 nu încalcă art. 44 și art. 147 alin. (4) din Constituție.

81. Referitor la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016, invocată în dosarele Curții Constituționale nr. 2.737D/2021 și nr. 3.690D/2021, având în vedere dispozițiile art. 29 alin. (3) din

Legea nr. 47/1992, potrivit căreia „*nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale*”, precum și faptul că încheierile de sesizare în dosarele sus-menționate au fost pronunțate la data de 23 aprilie 2021 și, respectiv, la data de 28 ianuarie 2021, deci anterior publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a Deciziei nr. 432 din 17 iunie 2021, care s-a realizat la data de 21 septembrie 2021, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 urmează să fie respinsă ca devenită inadmisibilă.

82. Pentru a ajunge la această soluție, Curtea a reținut că prezumția legală absolută instituită îl vizează pe debitorul împotriva căruia s-a derulat și s-a finalizat o procedură de executare silită, prin vânzarea imobilului cu destinație de locuință și împotriva căruia se continuă executarea, având ca debit un rest neacoperit ca urmare a vânzărilor realizate. O asemenea măsură reprezintă o ingerință a statului în dreptul de proprietate privată al creditorului, iar limitarea creanței anterferite numai la valoarea bunului ipotecat, pe motiv că acesta a fost executat silit, aspect căruia i se dă eficiența unei situații de impreviziune, fără ca aceasta să fie una reală și efectivă, nu relevă existența unui scop legitim al ingerinței, constituindu-se mai degrabă într-o măsură socială sau care valorifică o condiție potestativă simplă din partea debitorului, cu consecința privării de proprietate a creditorului asupra unei părți din creanța sa. Prin urmare, aceasta, în realitate, reprezintă o cauză de limitare a răspunderii contractuale a debitorului ce împiedică executarea contractului de credit, în funcție de voința debitorului. Practic, o circumstanță personală, fără legătură cu clauzele contractului, este convertită într-un caz de impreviziune.

83. Curtea a mai reținut că art. 8 teza a doua din Legea nr. 77/2016 cuprinde un element de procedură și unul de drept substanțial. Cel de procedură privește faptul că debitorul care apelează la procedura reglementată de art. 8 alin. (5) din Legea nr. 77/2016 nu o poate face direct, ci prin depunerea unei notificări conform art. 5 alin. (1) din aceeași lege. Această reglementare procedurală reprezintă o transpunere în plan normativ a paragrafului 44 din Decizia nr. 95 din 28 februarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 656 din 9 august 2017. În schimb, reglementarea de drept substanțial, și anume prezumarea absolută a impreviziunii în ipoteza în care debitorul a fost supus unei executări silite a imobilului ipotecat, dar este în continuare executat silit pentru datoria inițială și pentru accesoriile acesteia, neacoperite prin executarea silită a imobilului ipotecat, conservă elementele de neconstituționalitate reținute în Decizia nr. 731 din 6 noiembrie 2019, afectând art. 8 teza a doua din Legea nr. 77/2016. În concepția Deciziei nr. 731 din 6 noiembrie 2019, reținerea impreviziunii pentru un creditor aflat în situația descrisă parcurge etapa notificării, a contestației la notificare, a încheierii actului de dare în plată și, în caz de neconformare a creditorului, etapa de stingere a datoriei izvorâte din contractul de credit. Prin urmare, pentru etapa notificării, ipotezele de impreviziune sunt reglementate de art. 4 alin. (11)-(13) din lege, acestora neputându-le fi alăturată o nouă ipoteză care vizează o eventuală consecință a impreviziunii (faptul că bunul imobil ipotecat a fost executat și că executarea continuă pentru că datoria inițială/accesoriile acesteia nu a/au fost acoperite/acoperite). Așadar, chiar dacă bunul imobil ipotecat a fost vândut la licitație publică, iar executarea silită continuă, debitorul trebuie să se încadreze în ipotezele de impreviziune prevăzute de art. 4 alin. (11)-(13) din lege pentru a putea solicita stingerea datoriei. În condițiile constatării neconstituționalității tezei a doua, Curtea a constatat și neconstituționalitatea tezei a treia, pentru că aceasta devine restrictivă și poate relativiza întreaga procedură prin introducerea unui dubiu, respectiv acela că numai art. 4 alin. (13) se aplică în mod corespunzător, nu și celelalte dispoziții cuprinse în art. 4. Rezultă că, în ipoteza art. 8

alin. (5) din Legea nr. 77/2016, pentru a se reține incidența impreviziunii, devin incidente art. 4 alin. (1) lit. e) și alin. (11)-(13) din aceeași lege.

84. Desigur, revine instanțelor de judecată competența de a stabili cadrul procesual în care se soluționează litigiul dedus judecătii, în funcție de stadiul derulării contractului de credit și de data încheierii acestuia, aplicând în mod corespunzător dispozițiile legale specifice fiecărei faze procesuale în parte, împreună cu jurisprudența Curții Constituționale asociată acestora (a se vedea, *mutatis mutandis*, Decizia nr. 39 din 30 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 772 din 7 septembrie 2018, paragraful 256).

85. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să modifice jurisprudența mai sus invocată, atât soluția, cât și considerentele deciziilor menționate își păstrează valabilitatea și în prezentele cauze.

88. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) teza a treia din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Credit Europe Bank (România) — S.A în Dosarul nr. 11.971/311/2020 al Judecătoriei Slatina.

2. Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 8 alin. (5) tezele a doua și a treia din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, excepție ridicată de Credit Europe Bank NV în Dosarul nr. 18.232/302/2020 al Judecătoriei Sectorului 5 București și în Dosarul nr. 13.499/303/2020 al Judecătoriei Sectorului 6 București — Secția civilă.

3. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Eurobank — S.A. (fosta Eurobank Ergasias), de Unicredit Bank — S.A. (fosta Unicredit Țiriac Bank — S.A.), de Credit Europe Bank NV, de Alpha Bank România — S.A., de Credit Europe Ipotecar IFN — S.A. și Credit Europe Bank NV, de Credit Europe Bank (România) — S.A. și de First Bank — S.A., în dosarele nr. 24.887/4/2020, nr. 29.612/4/2020, nr. 29.569/4/2020 și nr. 28.757/4/2020 ale Judecătoriei Sectorului 4 București — Secția civilă, în Dosarul nr. 4.653/189/2020 al Judecătoriei Bârlad, în Dosarul nr. 1.670/180/2021 al Judecătoriei Bacău — Secția civilă, în Dosarul nr. 14.567/1.748/2020 al Judecătoriei Cornetu — Secția civilă, în dosarele nr. 12.663/302/2020 și nr. 18.232/302/2020 ale Judecătoriei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, în Dosarul nr. 13.379/200/2020 al Judecătoriei Buzău — Secția civilă, în Dosarul nr. 4.604/327/2020 al Judecătoriei Tulcea — Secția civilă și penală, în dosarele nr. 21.400/303/2020, nr. 4.694/303/2021, nr. 21.202/303/2020 și nr. 13.499/303/2020 ale Judecătoriei Sectorului 6 București — Secția civilă, în dosarele nr. 29.064/301/2020, nr. 1.277/301/2021 și nr. 14.685/301/2020 ale Judecătoriei Sectorului 3 București — Secția civilă, în Dosarul nr. 11.971/311/2020 al Judecătoriei Slatina, în Dosarul nr. 10.537/55/2021 al Judecătoriei Arad — Secția civilă și în Dosarul nr. 10.507/212/2021/a1 al Judecătoriei Constanța — Secția civilă și constată că dispozițiile art. 4 alin. (11), (12), (13), (3) și (4) și cele ale art. 5 alin. (31) din Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, precum și Legea nr. 52/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite, în ansamblul său, sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătoriei Sectorului 4 București — Secția civilă, Judecătoriei Bârlad, Judecătoriei Bacău — Secția civilă, Judecătoriei Cornetu — Secția civilă, Judecătoriei Sectorului 5 București — Secția a II-a civilă, Judecătoriei Buzău — Secția civilă, Judecătoriei Tulcea — Secția civilă și penală, Judecătoriei Sectorului 6 București — Secția civilă, Judecătoriei Sectorului 3 București — Secția civilă, Judecătoriei Slatina, Judecătoriei Arad — Secția civilă și Judecătoriei Constanța — Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 februarie 2025.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Bianca Drăghici

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 166

din 19 mai 2025

Dosar nr. 2.677/1/2024

Mariana Constantinescu	— vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Carmen Elena Popoiag	— președintele Secției I civile
Adina Oana Surdu	— președintele Secției a II-a civile
Elena Diana Tămagă	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Adina Georgeta Nicolae	— judecător la Secția I civilă
Denisa Livia Băldean	— judecător la Secția I civilă
Mihai-Andrei Negoescu-Gândac	— judecător la Secția I civilă
Liviu Eugen Făget	— judecător la Secția I civilă
Mihaela Glodeanu	— judecător la Secția I civilă
Mărioara Isailă	— judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu	— judecător la Secția a II-a civilă
George Bogdan Florescu	— judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu	— judecător la Secția a II-a civilă
Diana Manole	— judecător la Secția a II-a civilă
Ionel Barbă	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Vasile Bîcu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ștefania Dragoe	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Florea	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Iulia Craiu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 2.677/1/2024, este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 35 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, aprobat prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 20/2023, cu modificările și completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Mariana Constantinescu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă domnul Cristian Balacciu, magistrat-asistent în cadrul Secțiilor Unite, desemnat în temeiul art. 36 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ia în examinare sesizarea formulată de Tribunalul Hunedoara — Secția I civilă în Dosarul nr. 444/97/2024.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, care a fost comunicat părților, nefiind formulate puncte de vedere la raport.

6. Constatând că nu sunt chestiuni prealabile, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Tribunalul Hunedoara — Secția I civilă a dispus, prin Încheierea din 23 octombrie 2024, în Dosarul nr. 444/97/2024, în temeiul art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 privind unele măsuri pentru soluționarea proceselor privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, precum și a proceselor privind prestații de asigurări sociale (*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024*), sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă în cazul asistenților personali se poate acorda contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă, iar, în caz afirmativ, dacă la data de 12 februarie 2024 se poate solicita acordarea acestui drept pentru perioada anilor 2020-2023 inclusiv.

II. Dispozițiile legale supuse interpretării

8. *Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare* (Codul muncii)

„Art. 144. — (1) Dreptul la concediu de odihnă anual plătit este garantat tuturor salariaților. (...)”

„Art. 145. — (1) Durata minimă a concediului de odihnă anual este de 20 de zile lucrătoare. (...)”

„Art. 146. — (...) (2) În cazul în care salariatul, din motive justificate, nu poate efectua, integral sau parțial, concediul de odihnă anual la care avea dreptul în anul calendaristic respectiv, cu acordul persoanei în cauză, angajatorul este obligat să acorde concediul de odihnă neefectuat într-o perioadă de 18 luni începând cu anul următor celui în care s-a născut dreptul la concediul de odihnă anual.

(3) Compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat este permisă numai în cazul încetării contractului individual de muncă.”

9. *Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare* (Legea nr. 448/2006)

„Art. 37. — (1) Pe perioada îngrijirii și protecției persoanei cu handicap grav, pe baza contractului individual de muncă, asistentul personal are următoarele drepturi: (...)

c) concediu anual de odihnă, potrivit dispozițiilor legale aplicabile personalului încadrat în instituții publice;”.

III. Expunerea succintă a procesului în cadrul căruia s-a invocat chestiunea de drept

10. Prin Cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Hunedoara — Secția I civilă cu nr. 444/97/2024, reclamantul a solicitat obligarea pârâtei unitatea administrativ-teritorială comuna București la plata drepturilor salariale restante reprezentând contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă pentru perioada 2020-2023 inclusiv, în temeiul art. 150 din Codul muncii și al art. 37 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 448/2006.

11. În motivare, reclamantul a susținut că a fost încadrat ca asistent personal începând cu 1 mai 2017, în baza contractului individual de muncă încheiat cu pârâta și a dispoziției primarului comunei București nr. 60/2017.

12. A mai arătat că are dreptul la un concediu de odihnă anual de 25 de zile lucrătoare, pe care nu l-a putut efectua, în perioada anilor 2020-2023 inclusiv, deoarece pârâta nu a asigurat prezența unui înlocuitor al asistentului personal.

13. Pârâta a depus întâmpinare prin care a solicitat respingerea acțiunii, ca neîntemeiată.

14. În apărare, a arătat că nu mai este obligată să acorde concediul de odihnă neefectuat de către reclamant în anul 2020, care putea fi efectuat până la 30 iunie 2022, și nici cel aferent anului 2021, care se putea efectua până la 30 iunie 2023, conform art. 146 alin. (2) din Codul muncii. În mod implicit, nu mai are nicio obligație de a acorda reclamantului drepturile restante reprezentând contravaloarea indemnizației de concediu aferente anilor 2020-2021.

IV. Motivele reținute de titularul sesizării cu privire la admisibilitatea procedurii

15. Instanța de trimitere a apreciat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 1 alin. (1) și art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

16. În acest sens a menționat că procesul să află în primă instanță și vizează plata drepturilor de natură salarială reprezentate de compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat.

17. Totodată, a apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile se dispune cu titlu imperativ, astfel încât nu este lăsată la latitudinea instanței care judecă procesul evaluarea dificultății chestiunii de drept.

18. A mai arătat că instanța supremă nu a statuat asupra chestiunii de drept în mecanismele de unificare a practicii judiciare.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

19. Părțile nu au expus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

VI. Punctul de vedere al completului care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

20. Instanța de trimitere a apreciat că dreptul la concediul de odihnă plătit este un drept fundamental, conform art. 41 alin. (2) din Constituția României.

21. În cazul prevăzut de art. 146 alin. (2) din Codul muncii, angajatorul are obligația să compenseze în bani concediul de odihnă neefectuat, acesta neputându-și invoca propria culpă pentru a determina inaplicabilitatea art. 146 alin. (3) din Codul muncii.

22. De altfel, securitatea și sănătatea asistentului personal al unei persoane adulte cu handicap grav, care este responsabil timp de 24 de ore pe zi pentru cel pe care îl asistă, ar putea fi afectate ca urmare a privării sale de un repaus inclusiv în perioada concediului de odihnă.

23. Prin urmare, instanța de trimitere a conchis că se impune compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat, în baza principiilor echității și bune-credințe.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale

24. Din răspunsurile transmise de către instanțele consultate au rezultat două opinii.

25. Astfel, *într-o opinie* s-a apreciat că asistenții personali pot beneficia de contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă și pentru perioada anilor 2020-2023 inclusiv.

26. În fundamentarea acestei opinii a fost evocată jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene în care s-a reținut că dreptul la concediu anual plătit nu se poate stinge la expirarea perioadei de referință și/sau a unei perioade stabilite de dreptul național, în cazul în care lucrătorul nu a fost în măsură să își efectueze concediul. Astfel, pierderea automată a dreptului la concediu anual plătit, care nu este condiționată de verificarea prealabilă a împrejurării dacă lucrătorului i s-a oferit efectiv posibilitatea de a-și exercita acest drept, nu respectă limitele art. 52 alin. (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

27. *Într-o a doua opinie* s-a apreciat că asistenții personali nu pot beneficia de contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă decât în cazul încetării contractului individual de muncă.

28. S-a argumentat că dreptul la contravaloarea concediului de odihnă este afectat de condiția suspensivă a încetării raporturilor de muncă, fără a se distinge între diferitele cauze de încetare a acestor raporturi. Astfel, obligația angajatorului de a compensa în bani concediul de odihnă neefectuat devine scadentă la data încetării raporturilor de muncă.

29. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii cu privire la problema de drept care formează obiectul sesizării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale

30. Prin Decizia nr. 1.236 din 22 septembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 819 din 21 noiembrie 2011, și Decizia nr. 1.361 din 18 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 17 ianuarie 2012, Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 146 alin. (4) din Codul muncii.

IX. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

31. Prin Decizia nr. 25 din 26 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 135 din 20 februarie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit că dispozițiile art. 10 alin. (1) lit. f) din Hotărârea Guvernului nr. 679/2003 privind condițiile de obținere a atestatului, procedurile de atestare și statutul asistentului maternal profesionist și ale art. 122 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu derogă de la regula privind obligativitatea efectuării în natură a concediului de odihnă, reglementată de art. 1 alin. (2), art. 144 și 149 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în situația în care asistentul maternal profesionist asigură continuitatea activității de creștere, îngrijire și educare a copiilor în perioada respectivă, acesta nefiind îndreptățit la plata unei despăgubiri echivalente cu indemnizația de concediu.

X. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene

32. Într-un proces având ca obiect acordarea indemnizației de concediu de odihnă neefectuat după încetarea raportului de muncă al unui lucrător a fost sesizată Curtea de Justiție a Uniunii Europene, care a pronunțat Hotărârea din 22 septembrie 2022, în cauza C-120/21, stabilind că art. 7 din Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru și

art. 31 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia dreptul la concediu anual plătit dobândit de un lucrător într-o perioadă de referință se prescrie la expirarea unui termen de trei ani care începe să curgă la sfârșitul anului în cursul căruia a luat naștere acest drept, atunci când angajatorul nu a oferit în mod efectiv lucrătorului posibilitatea de a exercita acest drept.

XI. Raportul asupra chestiunii de drept

33. Judecătorii-raportori au apreciat că sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este inadmisibilă, întrucât nu sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

34. Temeiul sesizării este reprezentat de prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024, act normativ care cuprinde norme speciale de reglementare a procedurii hotărârii prealabile, în scopul asigurării unei practici judiciare unitare în materia litigiilor de muncă ale personalului plătit din fonduri publice, precum și în materia asigurărilor sociale, parțial derogatorii de la procedura de drept comun reglementată de dispozițiile art. 519-521 din Codul de procedură civilă.

35. Potrivit art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, „Prezenta ordonanță de urgență se aplică în procesele privind stabilirea și/sau plata drepturilor salariale sau de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, inclusiv cele privind obligarea la emiterea actelor administrative sau privind anularea actelor administrative emise pentru acest personal sau/și cele privind raporturile de muncă și de serviciu ale acestui personal”, iar, în conformitate cu alin. (3) al aceluiași articol, „Prezenta ordonanță de urgență se aplică indiferent de natura și obiectul proceselor prevăzute la alin. (1) și (2), de calitatea părților ori de instanța competentă să le soluționeze”.

36. Astfel, conform art. 2 alin. (1) din același act normativ, „Dacă, în cursul judecării proceselor prevăzute la art. 1, completul de judecată investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în calea de atac, verificând și constatând că asupra unei chestiuni de drept, de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei respective, Înalta Curte de Casație și Justiție nu a statuat și aceasta nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, va solicita Înaltei Curți de Casație și Justiție să pronunțe o hotărâre prin care să se dea rezolvare de principiu chestiunii de drept cu care a fost sesizată”.

37. Din analiza dispozițiilor legale mai sus evocate rezultă că, în procesele de tipul celor enumerate la art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, declanșarea procedurii hotărârii prealabile este posibilă numai în cazul în care sunt îndeplinite, cumulativ, următoarele condiții de admisibilitate:

a) existența unei cauze aflate în curs de judecată, circumscrisă domeniului de aplicare al art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024;

b) completul de judecată să fie investit cu soluționarea cauzei în primă instanță sau în calea de atac;

c) existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei;

d) chestiunea de drept să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare și nici al unei statuări anterioare a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

38. Verificând îndeplinirea cumulativă a acestor condiții de admisibilitate, se constată că procesul în care a fost formulată sesizarea are ca obiect obligarea unei unități administrativ-teritoriale la plata către reclamant, în calitate de asistent

personal, a drepturilor salariale restante reprezentând contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă pentru perioada 2020-2023 inclusiv.

39. Astfel, pretențiile deduse judecării în respectiva cauză se circumscriu unor drepturi de natură salarială ale personalului plătit din fonduri publice, în sensul art. 1 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024.

40. Cauza în care a fost formulată sesizarea se află în primă instanță pe rolul unui complet specializat în materia conflictelor de muncă și asigurărilor sociale din cadrul Tribunalului Hunedoara — Secția I civilă.

41. Ca atare, primele două condiții de admisibilitate sunt îndeplinite.

42. În ceea ce privește *condiția existenței unei chestiuni de drept* de a cărei lămurire să depindă soluționarea pe fond a cauzei, într-o jurisprudență constantă, instanța supremă a subliniat că această cerință instituie o dublă condiționare: pe de o parte, trebuie să existe o chestiune de drept veritabilă și, pe de altă parte, trebuie să fie stabilită dependența necesară între dezlegarea chestiunii de drept identificate și soluționarea cauzei pe fond.

43. Cu referire la primul aspect, în lipsa unei definiții legale a noțiunii, în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, formată în aplicarea art. 519 din Codul de procedură civilă, s-a statuat în mod constant că, pentru a se putea discuta de existența unei chestiuni de drept, este necesar ca problema de drept antamată „să necesite cu pregnanță a fi lămurită, să prezinte o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția instanței supreme în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și al înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecării”.

44. Astfel, pentru a exista o chestiune de drept veritabilă, trebuie ca norma de drept disputată să fie susceptibilă a constitui izvorul unor interpretări divergente și, în consecință, al unei practici judiciare neunitare, cât timp scopul procedurilor de unificare este tocmai evitarea acestora.

45. Jurisprudența consolidată în legătură cu această condiție de admisibilitate este de actualitate și după intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 62/2024, dat fiind că în preambulul acestei ordonanțe de urgență s-a ținut seama de „faptul că măsurile legislative propuse pot influența pozitiv activitatea instanțelor judecătorești, în condițiile în care, încă dintr-o etapă incipientă, s-ar asigura clarificarea unor chestiuni dificile de drept”.

46. Ca atare, rămân valabile statuările obligatorii, conturate în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, sesizat în temeiul art. 519-521 din Codul de procedură civilă, prin care s-a stabilit că nu se verifică *condiția dificultății chestiunii de drept*, în următoarele cazuri: (i) claritatea normei, când aplicarea corectă a dreptului se impune într-un mod atât de evident, încât nu lasă loc de îndoială cu privire la modul de soluționare a întrebării adresate; (ii) când se solicită instanței supreme determinarea chiar a normei juridice aplicabile unui raport juridic, atribuit ce intră și trebuie să rămână în sfera de competență a instanței de judecată; (iii) când chestiunea de drept a cărei dezlegare se solicită și-a clarificat înțelesul în practica judiciară, din hotărârile cercetate rezultând că normele de drept în discuție au primit, într-o majoritate covârșitoare, aceeași interpretare; (iv) când, pe calea hotărârii prealabile, se solicită completarea legii; (v) *când se solicită lămurirea unor aspecte ce se regăsesc tranșate în jurisprudența constantă și clară a Curții de Justiție a Uniunii Europene, a Curții Europene a Drepturilor Omului, a Curții Constituționale ori a Înaltei Curți de Casație și Justiție*.

47. Așadar, evaluarea dificultății chestiunii de drept nu poate fi disociată de existența unor dezlegări anterioare date de

instanța supremă în mecanismele de unificare a practicii judiciare în cazul unor chestiuni de drept asemănătoare, de natură a oferi instanțelor naționale suficiente repere interpretative — inclusiv prin considerentele cu caracter de principiu — pentru soluționarea cauzelor cu care au fost învestite.

48. Procedând la verificarea acestei condiții de admisibilitate, se constată că instanța de trimitere solicită a se stabili dacă în cazul asistenților personali, încadrați în baza unui contract individual de muncă încheiat în aplicarea dispoziției primarului unității administrativ-teritoriale, se poate acorda contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă, iar, în caz afirmativ, dacă la data de 12 februarie 2024 se poate solicita acordarea acestui drept pentru perioada anilor 2020-2023 inclusiv, în care asistentul personal al persoanei adulte cu grad de handicap grav a fost în imposibilitate să efectueze concediul de odihnă anual, întrucât angajatorul nu i-a asigurat prezența unui înlocuitor, motivat de lipsa fondurilor bănești disponibile în vederea finanțării acestui demers.

49. În legătură cu o problemă de drept similară a fost pronunțată Decizia nr. 25 din 26 noiembrie 2018, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit că dispozițiile art. 10 alin. (1) lit. f) din Hotărârea Guvernului nr. 679/2003 privind condițiile de obținere a atestatului, procedurile de atestare și statutul asistentului maternal profesionist și ale art. 122 alin. (3) lit. d) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu derogă de la regula privind obligativitatea efectuării în natură a concediului de odihnă, reglementată de art. 1 alin. (2), art. 144 și 149 din Legea nr. 53/2003 — Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în situația în care asistentul maternal profesionist asigură continuitatea activității de creștere, îngrijire și educare a copiilor în perioada respectivă, acesta nefiind îndreptățit la plata unei despăgubiri echivalente cu indemnizația de concediu.

În considerentele de la paragrafele 84, 87 și 88 din această decizie s-a reținut că: „Dreptul la efectuarea concediului de odihnă este consfințit de Legea fundamentală și de Codul muncii, însă, cu referire la problema de drept analizată, nu se pune în discuție neregnoașterea existenței acestui drept, obiectul solicitărilor formulate de asistenții maternali constituindu-l plata despăgubirilor, prin compensarea în bani a concediului de odihnă considerat neefectuat din motive mai presus de voința lor. (...) Chiar dacă s-ar considera că plata indemnizației de concediu este datorată de angajator exclusiv în condițiile Codului muncii, nici atunci solicitările asistenților maternali nu ar avea suport legal, față de dispozițiile art. 146 alin. (3) ale acestui cod, conform cărora «Compensarea în bani a concediului de odihnă neefectuat este permisă **numai în cazul încetării contractului individual de muncă**». (...) Trebuie precizat că, potrivit reglementărilor din Codul muncii, de esență concediului de odihnă este suspendarea obligației salariatului de a presta munca pe perioada respectivă, și nu posibilitatea de a beneficia de o dublă despăgubire pentru neefectuarea concediului de odihnă — situație care, de altfel, nu se regăsește în cazul asistentului maternal — sau posibilitatea compensării în bani a dreptului la concediu de odihnă neefectuat.”

50. Dezlegarea dată prin decizia în interesul legii, precum și considerentele cu caracter de principiu evocate anterior constituie repere de interpretare suficiente și utile instanței de trimitere pentru soluționarea cauzei deduse judecătii.

51. În acest context, instanța supremă reiterează că instanței de trimitere îi revine atribuția jurisdicțională de a verifica și respecta jurisprudența cu caracter obligatoriu a Înaltei Curți de Casație și Justiție și de a extrage acele elemente care prezintă relevanță în soluționarea litigiului dedus judecătii.

52. De asemenea, instanța supremă reafirmă rolul și funcția mecanismelor de unificare a practicii judiciare, care nu vor fi mai energic asigurate prin pronunțarea repetată, în interpretarea și aplicarea unor texte de lege diferite, dar care conțin, în realitate, una și aceeași problemă de drept, întrucât existența unei hotărâri prealabile trebuie văzută nu doar ca un argument cu forță obligatorie, cu care sunt înzestrate dezlegările sale prin efectul prevederilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă, cât mai ales ca o sursă ori ca un instrument util instanțelor de judecată în procesul de aplicare a legii, prin soluțiile pe care le oferă atât unei probleme de drept punctuale, cât și altora identice ori similare, chiar încorporate în alte texte de lege decât cele care au constituit obiectul sesizării.

53. Înalta Curte subliniază că, în ipoteza încetării raportului juridic de muncă al salariatului/lucrătorului, prezintă relevanță statuarea Curții de Justiție a Uniunii Europene din Hotărârea din 22 septembrie 2022, pronunțată în Cauza C-120/21, prin care s-a stabilit că art. 7 din Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru și art. 31 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări naționale în temeiul căreia dreptul la concediu anual plătit dobândit de un lucrător într-o perioadă de referință se prescrie la expirarea unui termen de trei ani care începe să curgă la sfârșitul anului în cursul căruia a luat naștere acest drept, atunci când angajatorul nu a oferit în mod efectiv lucrătorului posibilitatea de a exercita acest drept.

În considerentele de la paragrafele 45, 52 și 56 din această hotărâre s-a reținut că: pierderea dreptului la concediu anual plătit la sfârșitul unei perioade de referință sau al unei perioade de report nu poate interveni decât cu condiția ca lucrătorul în cauză să fi avut în mod efectiv posibilitatea de a exercita acest drept în timp util; în aceste condiții, a admite că angajatorul poate invoca prescripția drepturilor lucrătorului, fără să îi fi oferit acestuia în mod efectiv posibilitatea de a le exercita, ar însemna să se valideze un comportament care conduce la o îmbogățire nelegală a angajatorului în detrimentul obiectivului însuși al respectării sănătății lucrătorului vizat la art. 31 alin. (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene; având în vedere aceste elemente, trebuie constatat că, atunci când un angajator nu a oferit în mod efectiv lucrătorului posibilitatea de a-și exercita dreptul la concediu anual plătit dobândit într-o perioadă de referință, aplicarea prescripției de drept comun în privința exercitării acestui drept consacrat la art. 31 alin. (2) din cartă depășește ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivului securității juridice.

54. Având în vedere și jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, relevantă în această materie, Înalta Curte subliniază că instanța de trimitere are la dispoziție suficiente repere pentru a proceda la interpretarea dispozițiilor legale incidente în cauza cu soluționarea căreia a fost învestită.

55. Nu în ultimul rând, trebuie reiterat faptul că, în procedura dezlegării unei chestiuni de drept, rolul instanței supreme rămâne unul extraordinar, iar materializarea acestuia nu poate fi concepută prin compilarea unor dezlegări obligatorii anterioare — utilizate ca premise —, cu consecința unei statuări redundante.

56. În același timp, este în afara oricăror ambivalențe și incidența în cadrul prezentei analize a prevederilor art. 520 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care statuează în sensul că încheierea de sesizare trebuie să cuprindă și punctul de vedere al completului de judecată; acesta este ținut să stabilească dacă există o problemă de interpretare a textului legal, care implică riscul unor dezlegări diferite în practica judiciară.

57. Această exigență legală, subsumată condiției privind incidența unei chestiuni de drept veritabile, a fost în mod constant subliniată în jurisprudența Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, considerându-se că încheierea de sesizare trebuie să releve reflecția judecătorilor din completul investit cu soluționarea cauzei asupra *diferitelor variante de interpretare posibile și asupra argumentelor de natură să le susțină*, pentru a da temei inițierii mecanismului de unificare jurisprudențială reprezentat de hotărârea prealabilă.

58. Ca atare, din încheierea de sesizare trebuie să rezulte atât chestiunea de drept supusă lămuririi, cât și *difficultatea lămuririi acesteia, prin prezentarea posibilelor interpretări diferite ale respectivei probleme de drept*.

62. Pentru aceste motive, constatând că nu sunt îndeplinite toate condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024, cu referire la art. 521 din Codul de procedură civilă,

59. Or, această exigență nu a fost respectată de către instanța de sesizare, care nu a prezentat posibilele interpretări diferite date dispozițiilor legale incidente.

60. Mai mult decât atât, instanța de trimitere a apreciat că nu se mai impune evaluarea cerinței dificultății chestiunii de drept din moment ce sesizarea instanței supreme este obligatorie, fără a realiza o circumstanțiere a măsurii procedurale de întrerupere a cursului judecății.

61. Or, art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 62/2024 stabilește în sarcina titularului sesizării inclusiv obligația de „verificare”, în sensul de efectuare a unei analize prealabile a condițiilor de admisibilitate a sesizării, printre care figurează și cea a existenței unei chestiuni de drept veritabile, care prezintă un grad ridicat de dificultate.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Tribunalul Hunedoara — Secția I civilă în Dosarul nr. 444/97/2024, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept:

Dacă în cazul asistenților personali se poate acorda contravaloarea indemnizației de concediu de odihnă, iar, în caz afirmativ, dacă la data de 12 februarie 2024 se poate solicita acordarea acestui drept pentru perioada anilor 2020-2023 inclusiv.

Obligatorie, potrivit art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 19 mai 2025.

VICEPREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

MARIANA CONSTANTINESCU

Magistrat-asistent,
Cristian Balacciu

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.

Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

